

PRELATAS BLAŽIEJUS SNYS

(1884-1944)

Vienas žymiausias pirmojo Nepriklausomos Lietuvos keturiasdešimtmės katalik intelektualas, ilgametis Vytauto Didžiojo Universiteto prorektorius — su nepaprastu taktu, sumanumu ir autoritetu gebėjęs tvarkyti student akademinius reikalus, daugel metų Teologijos-Filosofijos fakultete talentingai dėstęs dogmatinę, L. K. Mokslo Akademijos vicepirmininkas, nuoširdus ir rpestingas lietuvių student kapelionas, religini rašt autorius.

Blažiejus snys gimė 1884 metais vasario mėn. 13 d. Paluklaucio vieniemyje, Luok s vals iuje, Telši apskrityje. Augo jis pasiturin i ir tautiška susipratusi kinink sni šeimoj, beveik paioj Žemaitijos širdy. Idiliška gimtin s aplinka, Šatrijos kalno, turtingo padavimais bei romantika, artuma ir gajai tautinio atgimimo laikotarpio nuotaika negal jo neveikti beaugan io berniuko sielos. Dar mažas b damas, jis išmoko skaityti iš vyskupo M. Valančiaus *Vaik Knygel.s*. Sulauk s septyneri met , prad jo lankyti (1891) Luok s pradžios mokykl . T vai skyr Blažiejui eiti mokslo keliu ir toliau. 1896 išleido j Palangos progimnazij . J bebaigdamas, apsisprend rinktis kunigo pašaukim . 1900 stojo Žemai i Kunig Seminarij Kaune. Moksle sunkum Blažiejus netur jo. Prasiverž s gabi j mokini pirm sias eiles, skyn sau pagyrimus ir atžym jimus. Mažo gio, tvirto sud jimo, dideli žydri aki studentas snys išsiskyr iš kit savo rimtumu ir sugeb jimu pasakyti gražias lotyniškas kalbas. B damas paskutiniame seminarijos kurse, 1903-1904 mokslo metais snys jo klierik dekanu pareigas.

Besimokydamas Žemai i Seminarijoj, snys kartu su kitais klierikais parsisi sdavo slaptai *T vyn s Sarg* ir *Apžvalg* ir juos skaitydami tvirt jo lietuviškoj patriotin j dvasioj. Seminarijoj jis sulauk spaudos laisv s. Jis tada buvo paskutiniame kurse ir kaip dekanas vadovavo klierik lietuviškam jud jimui. Buvo beruoši iškilming spaudos laisv s gr žinimo pamin jim , bet seminarijos vadovyb neleido klierikams viešai ir bendrai tuo svarbiu vykiu pasidžiaugti. snys, kaip paprastai, ir šiuo atveju išlaik pusiausyr

ir ramum, jis nesimet dar tada aktyv visuomenin veikim ir neband j ga lauži nepalankios lietuviškumui seminarijos tvarkos. Jo taktika buvo diplomatiška: neišsžad ti savo lietuviškumo, vengiant atviros kovos su jo priešais ir laukiant kol laikas pakeis esam pad t.

Jau seminarijoj ryšk jo, kad snys turi graži mokslini duomen. Jis buvo visad sigilin s studijas, o ypatingo pam gimo rod dogmatinei teologijai. Seminarij baig, tur damas 20 met. Neeiliniai snio gabumai buvo pasteb ti seminarijos vadovyb s, kuri 1904 met ruden išsiunt j studijuoti teologijos Petrapilio Dvasin Akademij. ia snys specializavosi dogmatin j teologijoj. Jam teko klausyti ir prof. kun. Pr. B io paskait. Ir lietuviškumu ten buvo galima laisviau kv puoti. Petrapily tuo metu buvo skaitlingas b rys patriotiškai nusiteikusi lietuvi kunig Akademijos profesori ir student: K. Jaunius, J. Ma iulis-Maironis, A. Dambrauskas-Jakštas, Pr. B ys, Pr. Kuraitis, M. Reinys, VI. Jurgutis, Vailokaitis ir kiti. 1906 metais gruodžio 23 d. snys buvo šventintas kunigu ir t s studijas toliau. Akademij baig 1908 metais ir už parašyt darb *De praecipuis theoriis, quae cognationem inter Buddhismum et Christianismum astruunt* gavo 1908 metais teologijos magistro laipsn.

Siekdamas vispusiškesnio išsimokslinimo ir nor damas susipažinti su Vakar Europos universitetais, j profesoriais, mokymo sistemomis bei metodais, snys 1908 metais nuvyko Šveicarij ir siraš gars j Friburgo universitet. Tuo metu iš Rusijos imperijos išvykti užsienin buvo nelengva. sniui pasisek gauti leidim vykti Šveicarijon pusme iui pataisyti sveikatos. Tuo titulu atvažiav s Friburgan, jis prad jo studijas, užtrukusias trejus metus. Klaus paskait garsi to universiteto profesori: pranc zo Berthier, ispano Del Prado, šveicaro Mauser ir kit. 1908-1911 met laikotarpyje jis atsid j s gilinosi tomistin j filosofijoj ir teologijoj bei indologijoj. Iš šios pastarosios buvo paraš s darbus: *Le Boudda et sa légende ir L'avatar de Vishnu Krishma d'après le Bhagavat-Purana* dizertacijai gauti, bet doktorizuotis Friburge sniui nebeteko, 1911 metais vyskupas Cirtautas atšauk j Kaun ir skyr Žemai i Kunig Seminarijos profesoriumi, d styti dogmatin teologij. Rus valdžia ta iau šio paskyrimo netvirtino, laikydama sn neištikimu d l to, kad jis tur j s leidim išvykti užsien tik pusme iui gydytis, ten nuvyk s studijavo net trejus metus. Tada Petrapilio Dvasin Akademija pakviet sn užimti dogmatin s teologijos katedr. Petrapily snys profesoriavo nuo 1911 iki 1918 met. 1917 apgyn dizertacij ir gavo teologijos daktaro laipsn. Šalia Akademijos snys

aktyviai dalyvavo visuomeniniame lietuvi gyvenime. Dirbo ir vadovavo Petrapilio Lietuvi nuo Karo Nukent jusiems Šelpti Draugijai, suorganizavo ir pirmininkavo Kompozitoriaus Sasnausko Draugijai. Ne be snio r pes io šiai pavyko išgelb ti — išpirkti brang lietu- vio kompozitoriaus muzikin palikim — rankraš ius. Buvo Lietuvi ir Žemai i Labdaryb s Dr- jos Petrapily pirmininkas ir Lietuvi Liau- dies S jungos vicepirmininkas, skait paskaitas L. K. S jungos Liaudies Universitete ir kituose lietuvi susib rimuose, raš lietu- viškus laikraš ius. 1917 metais Petrapilio seime snys vadovavo Lietuvi Katalik Liaudies Frakcijai.

Rusams Akademij uždarius, snys 1919 metais persik l Liublino lenk katalikišk universitet d styti dogmatin s teolo- gijos, dogm istorijos, sanskrito ir lietuvi kalbos kurso. Po trij met darbo Liubline, vyskupas Pr. Karevi ius parkviet sni Kaun ir paskyr tik k kurto Lietuvos Universiteto Teologijos- Filosofijos fakulteto profesoriumi ir dogmatin s teologijos katedros ved ju. Prad j s 1922 metais profesoriauti Lietuvos Universitete ir t darb t sdamas Vytauto Didžiojo Universitete iki 1940 met , snys neatskiriama sutapo su m s aukštojo mokslo staiga. Per 18 met d st jis dogmatin teologij , dogm istorij ir specialius dogmatin s teologijos klausimus. Giliai pažindamas d stomus daly- kus ir tur damas ilgamet d stymo praktik , prof. snys sugeb - davo atskleisti auditorij studentams pa ius giliausius ir subtiliau- sius teologijos mokslo klausimus ir juos aiškiai bei suprantamai per- teikti. Klausant jo paskait buvo galima jausti ne vadov lišk ir ne iš pasirašyt skript saus ties d stym , bet išm styt ir per- gyvent , tiesiog garuojan iai švieži , gyvu žodžiu perduodam teologij .

Šalia paskait , snys jo universitete vairias atsakingas admi- nistracines pareigas. Universitetas tapo jam tarsi namai, jame pra- leido jis didži j savo gyvenimo dal . Jis buvo 1922-1923 metais Universiteto Senato ir Universiteto Tarybos sekretorius, per eil metu: 1922.III.5-IX.4, 1923.IX.1-1925.IX.1, 1926.IX.1-1929.IX.1 Teologijos-Filosofijos fakulteto dekanas, nuo 1922 iki 1926 Teologijos- Filosofijos fakulteto bibliotekos ved jas, 1929.VI.1-1936.IX.1 uni- versiteto prorektorius. Šias pareigas einant sniui teko tvarkyti student reikalus; jiems skyr jis daug darbo, daug laiko, daug j g ir daug širdies.

1924 metais jis buvo deleguotas Rom r pintis, kad Apaštala Sostas pripažint m s Teologijos-Filosofijos fakultet ir suteikt jam teis duoti mokslo laipsnius. Tais pa iais metais jis keturi asmen komisijos sud tyje (kun. J. Staugaitis, kan. J. Kukta, kun.

B. snys ir prof. St. Šalkauskis) lank si Vatikane ir pareišk Lietuvos pageidavim , kad Vilnius neb t trauktas Varšuvos bažnytin provincij , kaip lenkai, ruošdami konkordat , buvo suprojektav padaryti.

snys aktyviai reiš si ir kitose švietimo bei visuomeninio gyvenimo srityse. Jis skait paskaitas 1923-1924 metais universiteto iniciatyva suruoštuose Kauno šviesuomenei vakariniuose kursuose, 1923-1924 metais buvo Šv. Vincento Draugijos centro komiteto pirmininkas, 1929-1933 metais buvo L. K. Mokslo Akademijos vicepirmininkas, 1931-1936 metais Lietuviškosios Enciklopedijos redakcijos narys, 1938 m. išrinktas Bažnytinio Meno Draugijos valdyb , kuri r pinosi Bažnytinio Meno Muziejaus reikalais, meniškos vert s bažny i prieži ra ir bendrai religiniu menu, 1939 metais jo komisij , sudaryt Religin s Kult ros Instituto steigimo paruošiamiesiems darbams atlikti. Spaudoj jis prad jo bendradarbiauti nuo 1906 met . Jo straipsniai užtinkami m s prieškarin j ir pokarin j spaudoj: *Lietuvi Laikraštyje* (Petrapily leistame), *Šaltinyje*, *Draugijoj*, *Ateityje*, *Ned ldienio Skaityme*, *Vadove*, *Naujjoj Romuvoj*, *Sotere*, *Tiesos Kelyje*, *Ateites Spinduliuose*, *Židinyje*, *Ryte*, *Moteryje*, *Pavasaryje*, *Atspindžiuose*, *Muzikos Mene*, *Muzikos Aiduose*, *Lietuviškojoj Enciklopedijoj*, be to, keli atskirai atspausdinti darbai, nurodyti žemiau paduotoje bibliografijoje.

snys buvo vienas žymiausi Nepriklausomoj Lietuvoj pirmosios akademik kartos atstov . Jis tur jo puikius moksliniam darbui privalumus: ger pasiruošim , aštri ir gili dalyk esm s žvelgimo gali , geb jim analizuoti painias problemas ir daryti aiškius sprendimus ir išvadas. Jo mokslin paj gum jau pakankamai parodo jo parašyta apie Nik jos sinod ir omoousios dogm studija, kurios tik dal (104 puslapius) jis atspausdino *Soter* žurnale 1925 metais.

snys gal jo duoti didel mokslin naš . Ta iau pareig ir darb gausumas, o taip pat didelis jo socialumas, pad j s sutelkti apie save labai gaus b r vairi paži r ir visuomenini grupi žmoni , trukd jam ir neleido atsidi ti mokslinei k rybai. Neži rint to, mokslinis snio palikimas n ra mažas. Viena jo dalis — tai paskait metu t kstan iams student žodžiu patiektas mokslinis lobis, kuris savo ruožtu paskui augo, did jo ir neš naujus vaisius jau naujoj akademik kartoj. Šios palikimo dalies didumo ne manoma ia nei apskai iuoti nei pasverti. Kita jo palikimo dalis, išlikusi mums, yra rašytin . Štai jo išspausdint originali straipsni , atskir leidini ir vertim , kad ir nepilnas s rašas :

1. *Ar slegia Katalik Bažny ia svietiš k moksl* ? Šaltinis, 1909 m., 42 nr., 662-663 psl. ; 43 nr., 675-677 psl. ; 45 nr., 706-708 psl. ;

- 48 nr., 755-757 psl. (Tai Bl. snio atsakymas dr. Avižonio paskelbtus *Lietuvos kininke* straipsnius, kuriuose jis kaltino Kat. Bažnyčią, kad ji slėgusi ir slėgianti pasaulinį mokslą).
2. Darvinas ir teologija (Prof. Fr. Kiefl straipsnis, kuri Bl. snys išvertė, parašė vadovą ir pridėjo paaiškinimus), Vadovas, 1910, 19 nr., 242-249 psl.; 20 nr., 347-356 psl.; 21 nr., 64-72 psl.
  3. *Pražuvusieji vaikai*, 1910 (A. Barzdylės slapyvardžiu).
  4. *D I P. Vydno miniai*, «Jaunime», Ateitis, 1911, 10 nr., 423-430 psl.; 11-12 nr., 490-498 psl.
  5. *Šv. Trejybės dogma šalin brahman doktrinos apie «Trimurti»*, Vadovas, 1913, 53 nr., 47-54 psl.; 54 m., 179-187 psl. (Tai Bl. snio habilitacijos paskaita, skaityta Petrapilio Akademijoje 1911.XII.12).
  6. *De Gratia*, 526 psl.
  7. *De Sanctissima Trinitate*, 387 psl.
  8. *De Incarnatione Verbi Dei*, 260 psl. (Šie trys lotynų kalba veikalai atspausdinti hektografu Petrapilyje iš jo skaityt Akademijoje paskaitų).
  9. *Naujausi religijos mokslo veikalai apžvalga*, Soter, t.I, 1924, 170 psl.
  10. *Pr. B. io Trumpa Apologetika* (recenzija), Soter, t.I, 1924, 257 psl.
  11. *Nikjos sinodas ir omoousios dogma*, Soter, t. II, 1925, 1-104 psl. (Tai studija paminėti Nikjos sinodo 1600 metų jubilėjui. Studija nebaigta, ją atspausdinta tik du jos skyriai).
  12. *Graikų Romėnų dievai gelbėjėjai* (E. B. Allo straipsnis, kur sulietuvino Bl. snys), Soter, t. III, 1926, 70-91 psl.
  13. *Tariamieji tikybės laisvės pionieriai*, Tiesos Kelias, 1926, 6 nr., 329-342 psl.
  14. *Keletas mokinio ir kolegos atsiminim apie kun. Pr. B. , Tiesos Kelias, 1927, 1 nr., 23-26 psl.*
  15. *Krikščionių atgaila senovėje*, Tiesos Kelias, 1927, 5 nr., 299-305 psl.
  16. *Dogmatinės teologijos vadovėliai*, Tiesos Kelias, 1928, 5 nr., 324-328 psl.
  17. *A. Maliauskio, Kristus ar yra Dievas?* (recenzija), Tiesos Kelias, 1928, 5 nr., 385 psl.
  18. *Lietuvos universiteto pirmo gyvenimo metų apžvalga*, *Atspindžiai*, 1923, 4 nr.
  19. *Aušros Vartai*, Lietuviškoji Enciklopedija, II t., 1934, 350-369 psl.
  20. *Gimė iš Panos Marijos*, Židinys, XX t. (1934), 11 nr., 480-486 psl.

21. *Kristaus gimimas ir mitai*, Židinys, XXII (1935), 12 nr., 489-501 psl. ; XXIII (1936), 2 nr., 166-174 psl.
22. *A. Jakštas teologas*, Židinys, XXVII, (1938), 3 nr., 289-297 psl.
23. Kai autokritika tiesai nepasitarnauja, Židinys, XXVIII (1938), 8-9 nr., 203-213 psl. ; 10 nr., 362-368 psl. ; 12 nr., 703-710 psl.
24. *Krikš ionyb s nuopelnai m s tautai*, 1938.
25. *Pijaus XI asmenyb*, Židinys, XXIX (1939), 2 nr., 147-149 psl.
26. *Vilnius — Lietuvos religijos židinys*, Naujoji Romuva, 1939, 42 nr., 455-456 psl.
27. *Religinio ugdymo linkme*, Draugija, 1939, 1 nr., 1-3 psl.
28. *Taikos reikalas*, Draugija, 1939, 2 nr., 77-79 psl.
29. *Luget terra* (Pop. Pijui XI mirus), Draugija, 1939, 3 nr., 161-168 psl.

snys buvo pla ios ir turtingos minties intelektualas, didel s tolerancijos bei didelio kit gera valia pasitik jimo žmogus ir pareigingas kunigas. Jo žodis buvo svarus ir mokslo ir kult rin j plotm j. Bažnytin hierarchija patik jo jam pagrindin teologijos mokslo šak — dogmatin , ji papuoš ji garb s titulais. 1927 metais kun.

snys buvo pakeltas Kauno bazilikos kapitulos kanauninku, v liau paaukštintas Jo Šventenyb s Popiežiaus R m prelatu ir Kauno bazilikos prelatu dekanu (1938). Arkivyskupijos kurijoje jis tur jo taip pat vairi pareig : buvo Bažnytini Turt Valdymo Tarybos patar jas, dekanatini kunig konferencij tvarkymo komisijos pirmininkas, *Consilium Vigilantiae* vicepirmininkas. Nuo 1926 iki 1944 met Student bažny ios rektorius.

Pirmosios bolševik okupacijos metu prel. snys globojo Kunig Seminarijos aukl tinius, savo b t buvo pavert s I ir II teologinio kurso student auditorija, o Student bažny ion leido rinktis paskaitoms III ir IV teologini kurs klierikams. Sunkios s lygos ir okupacij meto išgyvenimai silpnino ir taip nestipri prel. snio sveikat . Antr kart su karo audra artinantis rusams, snys 1944 met vasar apleido Kaun , pasitraukdamas Žemaitij . Kuriam laikui buvo sustoj s Luok s klebonijoje, paskui paties fronto praleisti persik l savo gimt j Paluklauki kaim . Iš t vyn s jis nenor jo trauktis. «Aš tai niekur nesirengiu b gti, — kalb jo jis kitiems. Kad ir prie duob s vest , ei iau su šiais paiais kunigo r bais. Jeigu mes ir ž sime, tiek to, kad nors tauta išlikt ». Kelion s sunkumai susir pinimas d l nelaisv n patenkan ios t vyn s taip stipriai paliet jo jautri šird , kad, atvykus Paluklaukius, kit dien ji jau nus-tojo plakusi. Rugpi io m n. pirmomis dienomis Luok s bažny ios šventoriuje išdygo naujas kapas, priglaud s prel. snio k n .